

Bydgoszcz, 14 czerwca 2024 roku

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WZON. 431.1.4.2024

**Pani
Anna Kleszczewska
Przewodniczący
Powiatowego Zespołu
ds. Orzekania o Niepełnosprawności
w Grudziądzu**

Wystąpienie pokontrolne

Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Bydgoszczy, na podstawie art. 6c. ust. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44) i rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 14 października 2023 r. w sprawie trybu i sposobu przeprowadzania kontroli przez organy upoważnione do kontroli na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 2293), realizując w imieniu Wojewody Kujawsko-Pomorskiego obowiązek nadzoru nad zespołami do spraw orzekania o niepełnosprawności, przeprowadził zgodnie z przyjętym planem kontrolę problemową w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Grudziądzu.

Przedmiotem kontroli była prawidłowość realizacji zadań orzeczniczych oraz ocena organizacji pracy Zespołu i warunki procedury orzeczniczej.

W szczególności kontrola miała na celu ustalenie stanu faktycznego i ocenę działalności podmiotu kontrolowanego w zakresie prawidłowości stosowania procedury orzeczniczej przy kwalifikowaniu do niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności, ze szczególnym uwzględnieniem orzeczeń kwalifikujących do znacznego stopnia niepełnosprawności, ocenę zasadności przyznawania, jak i odmowy przyznania wskazań szczególnych, oraz zbadanie: prawidłowości i jednolitości stosowania przepisów, standardów oraz procedur postępowania w sprawach dotyczących orzekania o stopniu niepełnosprawności, zasadności i prawidłowości skierowań na badania specjalistyczne oraz wykorzystywania ich wyników w postępowaniu orzeczniczym. Kontrola miała także na celu ocenę warunków organizacyjnych i technicznych realizacji zadań orzeczniczych, z uwzględnieniem standardów dotyczących trybu powoływania członków Powiatowego Zespołu. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości kontrola miała

na celu ustalenie ich zakresu, przyczyn i skutków oraz osób za nie odpowiedzialnych, a także sformułowanie wniosków, uwag, zaleceń pokontrolnych zmierzających do usunięcia nieprawidłowości.

Kontrolą objęto 2022 r. i 2023 r. do dnia kontroli, a w przypadku skierowań na badania specjalistyczne okres od 2019 roku do dnia kontroli.

Wyniki kontroli zostały przedstawione w protokole kontroli.

Poddając ocenie działalność zespołu w zakresie podlegającym kontroli, stwierdzono przypadki uchybień szczegółowo opisane w Protokole z kontroli problemowej. Działalność jednostki kontrolowanej oceniona została jako **pozytywna** z uchybieniami.

I. Wykaz uchybień.

1. W zakresie procedury orzeczniczej:

- a) wady dokumentacji wewnętrznej, wytworzonej na posiedzeniach składów orzekających:
 - niekompletnie lub wadliwie wypełnione oceny stanu zdrowia sporządzane przez lekarzy-przewodniczących składów orzekających, 49 sprawy na 59 badanych, co stanowi 83 % wadliwie sporządzonych ocen;
 - niekompletne oceny drugiego specjalisty, brak wyczerpującego opisu zależności od innych osób, lub/i niewłaściwe uzasadnienia proponowanych rozstrzygnięć, 42 sprawy na 59 badanych, co stanowi 71 % wadliwie sporządzonych ocen;
 - brak zdania odrębnego w przypadku rozbieżnych ocen składu orzekającego w 2 przypadkach;
- b) wadliwie dobrany skład orzekający, 16 spraw opisanych w Protokole, co stanowi 27 % spośród badanych spraw;
- c) wadliwie skwalifikowana przyczyna niepełnosprawności, nieznajdujące potwierdzenia w dokumentacji medycznej oraz ustalanie nierównoważnych symboli przyczyn niepełnosprawności – w 1 przypadku opisanym w Protokole;
- d) zbędne zawiadomienie o niezłatwieniu sprawy w terminie w 1 przypadku (wniosek rozpatrzono terminowo).

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Grudziądzu poza wskazanymi uchybieniami prawidłowo realizuje zadania z zakresu orzecznictwa.

Nie stwierdzono przypadków naruszenia przepisów dotyczących terminowości mogących skutkować przewlekłością postępowań. Wnioski załatwiane są bezzwłocznie, zwykle w ciągu miesiąca, a w uzasadnionych przypadkach osoby zawiadamiane były o niemożności załatwienia wniosku w terminie; w tych przypadkach termin nie był przesuwany na zbyt odległy dzień. Również orzeczenia o niepełnosprawności lub jej stopniu

były doręczane terminowo. **Jest to znacząca poprawa funkcjonowania Powiatowego Zespołu w Grudziądzu** w porównaniu do poprzednich lat, co odzwierciedla dokumentacja kontroli realizowanych w tym zespole od 2015 roku.

W Zespole prawidłowo stosowane są przepisy dotyczące orzekania w trybie szczególnym – bez obecności osoby wnioskującej o wydanie orzeczenia, zawieszania postępowań, wezwań do uzupełniania braków formalnych podań oraz w zakresie dokumentacji medycznej.

Nie stwierdzono uzasadnionych skarg na działanie Zespołu w badanym okresie.

Prawidłowa była współpraca Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Grudziądzu z organem nadzoru.

2. W zakresie warunków organizacyjnych i technicznych.

- a) Powiatowy Zespół spełnia kryteria zawarte w § 24 i § 25 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, dotyczące warunków technicznych pomieszczeń.
- b) Stwierdzono brak w zakresie specjalności lekarza powołanego w skład Zespołu i uprawnionego do wydania ocen stanu zdrowia: Zespół nie powołał **ortopedy** oraz **okulisty**. Brak ten skutkuje wadami w doborze składów orzekających oraz skutkować może wątpliwościami co do prawidłowości ustalanych orzeczeń.

II. Przyczyny i zakres stwierdzonych uchybień.

1. Wadliwy dobór członków składów orzekających.

Prawidłowe ustalenie decyzji orzeczniczej wymaga stosowania przepisów i standardów orzeczniczych, w tym kryteriów doboru członków składów orzekających, określonych w instrukcji Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych z dnia 29.10.2010 r., *nr BON-IV-5273-125-AP/10*. Obok wyznaczenia właściwego dla stwierdzonej choroby zasadniczej lekarza - przewodniczącego składu orzekającego, Przewodniczący Powiatowego Zespołu ma obowiązek wyznaczenia odpowiedniego drugiego specjalisty: psychologa, pedagoga, doradcy zawodowego lub pracownika socjalnego.

Przy doborze członków składów orzekających należy brać pod uwagę w szczególności chorobę zasadniczą osoby ubiegającej się o status osoby niepełnosprawnej, a także treść wniosku o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności. Szczegółowe przesłanki doboru drugiego specjalisty są w wyczerpujący sposób wyjaśnione w ww. instrukcji oraz rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności - § 33 pkt 3.

Powiatowy Zespół w 16 kontrolowanych sprawach naruszył zasady prawidłowego doboru lekarza orzekającego, co stanowi 27% badanej próby.

2. Wady dotyczące ocen stanu zdrowia i ocen specjalistycznych.

Sprawna i efektywna realizacja zadań orzecznich uzależniona jest w znacznym stopniu od organizacji pracy organu. W toku kontroli ustalono, że część protokołów i ocen nie zawiera prawidłowego uzasadnienia podejmowanych decyzji orzecznich, odpowiadającego rozstrzygnięciu końcowemu, nie określa zakresu i rodzaju ograniczeń spowodowanych naruszoną sprawnością organizmu wynikającą z choroby zasadniczej, bądź jest w inny sposób niekompletna. Uzasadnienia powinny zawierać podanie okoliczności oraz przyczyn zakwalifikowania do niepełnosprawności, stopnia niepełnosprawności lub odmowy zakwalifikowania z uwzględnieniem obowiązujących standardów orzecznich zapisanych w przepisach prawa. Oceny specjalistów członków składów orzekających muszą być:

a) od strony formalnej sporządzane w taki sposób, aby nie zawierały braków, które powodowałyby niemożność prawidłowego wyciągnięcia wniosków orzecznich, przy tym nie można pozostawiać niewypełnionych części ocen;

b) od strony jakościowej precyzyjne i obiektywne w opisie występowania dysfunkcji osoby orzekanej w samodzielnym funkcjonowaniu i pełnieniu ról społecznych, trafne merytorycznie w odniesieniu do treści sporządzanej oceny, kwalifikacji do stopnia niepełnosprawności lub niepełnosprawności lub odmowy takiej kwalifikacji.

Znaczna część ocen lekarskich oraz ocen drugich specjalistów w Powiatowym Zespole w Grudziądzu jest wadliwa, zgodnie z opisem zawartym w Protokole z kontroli. W 2 przypadkach nie zgłoszono zdania odrębnego mimo rozbieżnych ocen, co narusza § 9 ust. 3 rozporządzenia w sprawie orzekania. Członek składu orzekającego, w razie odmiennej oceny co do niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności jest zobligowany zgłosić na piśmie zdanie odrębne wraz z uzasadnieniem. Zgłoszenie zdania odrębnego odnotowuje się w protokole.

3. Uchybienie w zakresie ustalania symboli przyczyn niepełnosprawności.

Symbol przyczyny niepełnosprawności zawarty w orzeczeniu powinien odzwierciedlać rozpoznanie uszkodzenia lub choroby, która niezależnie od przyczyny jej powstania powoduje dysfunkcje w aktywności indywidualnej i społecznej osoby zainteresowanej z uwzględnieniem § 32 ust. 1-3 rozporządzenia.

Wada stwierdzona podczas kontroli dotyczyła ustalenia symbolu choroby współistniejącej, która nie skutkowałą niepełnosprawnością w orzeczonym stopniu.

III. Wyniki ostatniej kontroli – porównanie.

Poprzednia kontrola problemowa, obejmująca zagadnienia zarówno formalno-prawne (w tym terminowość i organizację pracy zespołu) jak też merytoryczne, została przeprowadzona w 2019 r. Działalność jednostki oceniono jako pozytywną z nieprawidłowościami. Stwierdzono wówczas istotne przekroczenia terminowości działania i nieprawidłowe procedury prowadzące do przewlekłości działania Powiatowego Zespołu w Grudziądzu. W kilku przypadkach zalecono wznowienie postępowania o wydanie orzeczenia z powodu uzasadnionych wątpliwości co do zgodności orzeczenia ze stanem faktycznym lub prawnym. Stwierdzono także wady w zakresie kompletności ocen specjalistów orzekających. Niewłaściwie dobierano członków składów orzekających, co mogło skutkować wydawaniem wadliwych decyzji orzeczniczych.

Istotną kwestią przy ocenie działalności zespołów jest kontrola terminowości załatwiania spraw oraz prawidłowość stosowania przepisów prawa i standardów orzeczniczych. Przestrzeganie przepisów zapewnia skuteczne pod względem prawnym oraz niezwłoczne ustalanie statusu osobom niepełnosprawnym. Istotne uchybienia w zakresie terminowości działania w zakończonej kontroli oraz nieprawidłowe wyniki w bieżących analizach spowodowały wszczęcie dodatkowej kontroli Powiatowego Zespołu w Grudziądzu, dotyczącej wyłącznie organizacji pracy zespołu oraz terminowości jego działania. Kontrola doraźna została przeprowadzona w latach 2021 – 2022. Działalność jednostki oceniono jako negatywną – nie stwierdzono poprawy. Przewodniczący Powiatowego Zespołu, Pani Dagmara Rozmarynowicz, nie podjęła działań naprawczych, które skutkowałyby poprawą pracy organu.

Aktualna kontrola wykazała znaczną poprawę funkcjonowania kontrolowanego zespołu; świadczą o niej wyniki zapisane w Protokole oraz niniejszym Wystąpieniu pokontrolnym. Przewlekłości postępowań, na każdym ich etapie, nie stwierdzono; nie znaleziono także nieprawidłowości w orzeczeniach skutkujących koniecznością ich derogacji z obrotu prawnego.

IV. Skutki uchybień.

1. Ryzyko niepełności materiału dowodowego, mającego potwierdzać podjętą decyzję orzeczniczą.
2. Brak przejrzystości i kompletności dokumentacji narusza prawo obywatela do rzetelnej informacji o stanie jego sprawy.

V. Zalecenia pokontrolne.

W celu wyeliminowania stwierdzonych w wyniku kontroli uchybień i nieprawidłowości należy:

1. zapewnić udział w posiedzeniach składów orzekających specjalistów właściwych pod względem chorób zasadniczych oraz drugih specjalistów – uwzględniając ujednolicone kryteria doboru składów orzekających,
2. zapewnić udział w posiedzeniach składów lekarza ortopedy i okulisty;

3. zobowiązać lekarzy przewodniczących składów orzekających oraz drugich specjalistów do prawidłowego, kompletnego wypełniania dokumentacji orzeczniczej, oraz zgodnego z przepisami uzasadniania rozstrzygnięć;
4. przeprowadzać kontrole jakości sporządzanych protokołów i ocen;
5. prowadzić rejestr uchybień w zakresie sporządzania ocen przez członków PZON, z wyszczególnieniem: imię i nazwisko lekarza lub specjalisty, rodzaj uchybienia: merytoryczne (dot. standardów kwalifikowania do niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności), formalno-prawne (dot. stosowania właściwej pieczętki, podpisywania, staranności wypełniania oceny);
6. w terminie 1 miesiąca, od daty otrzymania niniejszego wystąpienia przeprowadzić indywidualne szkolenia dla specjalistów w Zespole, w oparciu o minima programowe zawarte w § 27 ust. 2 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności stopniu niepełnosprawności oraz w zakresie prawidłowego wypełniania ocen przez specjalistów. Podpisaną przez specjalistę imienną kartę szkolenia należy przesłać do Wojewódzkiego Zespołu w Bydgoszczy.

Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Bydgoszczy mocą § 16 ust. 5 rozporządzenia w sprawie trybu i sposobu przeprowadzania kontroli przez organy upoważnione do kontroli, oczekuje od Przewodniczącego Powiatowego Zespołu, w terminie do **30 sierpnia 2024 roku**, przesłania informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, oraz o podjętych działaniach w celu ich realizacji lub przyczynach nie podjęcia takich działań.

Do wiadomości:

Pan Maciej Jan Glamowski
Prezydent Grudziądz